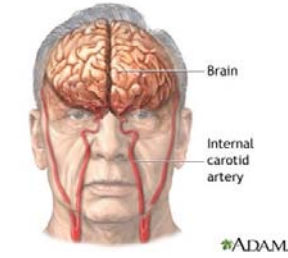

TAI BIẾN MẠCH MÁU NÃO NGUYÊN NHÂN VÀ CÁCH CHỮA TRỊ

Hỏi: Tai Biến Mạch Máu Não (TBMMN) là bệnh gì?

Đáp: TBMMN tiếng Anh gọi là stroke hay **cerebrovascular accident (CVA)** xảy ra lúc mạch máu đem dưỡng khí và chất dinh dưỡng đến nuôi não bị vỡ ra hay nghẽn lại. Lúc não thiếu máu như vậy, dưỡng khí sẽ bị thiếu và tế bào não sẽ chết đi.

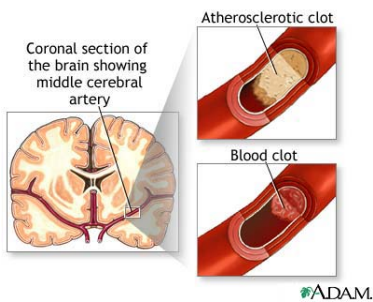
Hỏi: Bệnh TBMMN có thường xảy ra không?

Đáp: Hàng năm tại Hoa Kỳ có **khoảng 730,000 trường hợp mới của bệnh TBMMN**. Theo thống kê năm 2000 ở Úc, mỗi năm có 12,000 người chết vì bệnh TBMMN so với 24,000 người chết vì bệnh tim. Càng lớn tuổi càng dễ bị TBMMN. Trên thế giới từ thập

niên 70s, số tử vong do TBMMN giảm xuống còn 7% mỗi năm nhờ sự hữu hiệu của việc điều trị bệnh cao huyết áp.

Hỏi: Có dễ bị TBMMN lần thứ hai không?

Đáp: Rất dễ bị TBMMN lần thứ hai. Trong vòng 5 năm kể từ lần bị đầu tiên có từ 1/3 đến 1/2 số người sống sót sẽ bị TBMMN lần thứ hai. Có nghĩa là 34% đến 50% (hay 1 trong 2 hay 3 người sẽ bị TBMMN lần thứ hai).

Hỏi: Bệnh TBMMN được phân loại như thế nào?

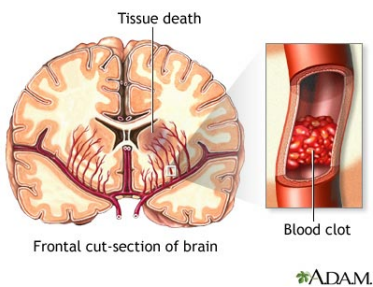
Đáp: Bệnh TBMMN được chia thành nhiều loại chính dựa trên sự hư hại của mạch máu: mạch máu bị nghẽn hay mạch bị vỡ làm chảy máu trong đầu. Vì mỗi loại TBMMN có cách điều trị khác nhau cho nên các BS cần định bệnh sớm và xác định loại nào và nơi hư hại một cách chính xác. Loại nghẽn mạch máu gây ra sự thiếu máu đến não (tiếng Anh gọi là **ischemic stroke**) có thể do máu đông tại chỗ "thrombotic stroke" hay bị nghẽn vì cục máu chuyển đi từ nơi khác trong thân thể "embolic stroke"

53% TBMMN thuộc loại thrombotic stroke

31% thuộc loại embolic stroke

13% do chảy máu trong sọ

6% do chảy máu dưới màng nhện trong vỏ não.

Hỏi: Có bệnh nào gây ra chảy máu trong TBMMN?

Đáp: Mạch máu bị vỡ làm cho thiếu máu ở vùng não sau nơi vỡ và các tế bào não bị chết đi. Ngoài ra, máu chảy ra đông lại thành cục có thể đẩy lệch các cơ cấu của não và làm hư hại các chức năng của não bộ. Có 2 loại chảy máu trong đầu: một là chảy máu dưới màng nhện; hai là chảy máu trong sọ. Loại chảy máu dưới màng nhện có thể do bệnh mạch lựu (nở động mạch-aneurysm) hay do tật động tĩnh mạch bẩm sinh - arteriovenous malformations (AVM).

Hỏi: Xin mô tả các triệu chứng báo hiệu bệnh TBMMN

Đáp: BS của quý vị có thể tìm thấy các dấu hiệu cho thấy quý vị dễ bị TBMMN. Quý vị cũng có thể được báo hiệu bởi các triệu chứng của bệnh TBMMN như sau:

1. tự nhiên thấy yếu, tê rần hay liệt tay chân hay mặt nhất là nếu bị một phía của thân thể
2. mất khả năng nói hay khó nói hay không hiểu ngôn ngữ
3. đột nhiên mất thị giác nhất là ở một mắt.
4. đột nhiên nhức đầu dữ dội không có nguyên nhân
5. đột nhiên chóng mặt, mắt thăng bằng.

Hỏi: Thế nào là cơn thiếu máu tạm thời (TIA: transient ischemic attack)?

Đáp: Khoảng 1/3 các trường hợp TBMMN được báo hiệu trước bằng cơn thiếu máu tạm thời, tiếng Anh gọi tắt là TIA (Transient Ischemic Attack). TIA có thể xảy ra trước TBMMN vài ngày, vài tuần hay vài tháng. TIA xảy ra do sự tạm thời ngưng cung cấp máu lên não. Triệu chứng thường ngắn hạn từ vài phút đến vài giờ. Chẳng hạn quý vị đột nhiên thấy yếu tay hay yếu chân rồi tự nhiên triệu chứng biến mất. Đó là triệu chứng báo hiệu quan trọng, quý vị phải đi khám BS ngay.

Hỏi: Có liên hệ gì giữa thuốc ngừa thai và bệnh TBMMN?

Đáp: Thuốc ngừa thai đặc biệt là loại chứa nhiều estrogen làm tăng gia hiểm nguy đông máu có thể gây ra bệnh TBMMN, nhất là ở phụ nữ trên 30 tuổi.

Hỏi: Các yếu tố gây bệnh TBMMN?

Đáp: Có nhiều yếu tố gây hiểm nguy của bệnh TBMMN như: tuổi tác, tính phái, sắc dân và bệnh sử gia đình. Càng lớn tuổi càng dễ bị TBMMN; 2/3 các trường hợp xảy ra ở người trên 65 tuổi. Bệnh TBMMN xảy ra ở đàn ông 25% nhiều hơn đàn bà. Người Mỹ da đen bị TBMMN nhiều hơn người da trắng.

Ngoài ra cũng có nhiều yếu tố có thể thay đổi được trong việc gây bệnh TBMMN như chữa trị bệnh cao huyết áp, bệnh tiểu đường, không hút thuốc lá, giữ cho người không quá mập, tăng gia thể dục thể thao, ăn uống điều độ, giảm cholesterol hay tránh thuốc ngừa thai ở phụ nữ dễ bị đông máu.

Hỏi: Các phương pháp mới để định bệnh TBMMN?

Đáp: Trong bệnh TBMMN, định bệnh sớm và chính xác rất quan trọng. Các phương cách định bệnh hiện đại sau đây được dùng để định bệnh TBMMN:

1. hình cắt lát CT scan là phương cách đầu tiên cho người bệnh ở phòng cấp cứu. CT scan giúp phân biệt nhanh chóng loại TBMMN do nghẽn mạch hay do chảy máu.
2. Hình MRI giúp xác định chính xác vị trí hư hại trong bệnh TBMMN. Hình rất bén nhạy cho nên thường dùng trong các bệnh TBMMN do các mạch nhỏ
3. MRA, để tìm xem nơi chảy máu và phân loại
4. Transcranial Dopler
5. Carotid Duplex Scanning để xem động mạch ở cổ có bị nghẽn không
6. Xenon CT scan dùng để đo lưu lượng máu trong não
7. Radionuclide SPECT Scanning dùng chất phóng xạ để đo lưu lượng máu trong não.
8. Hình chụp mạch máu não có thể cho biết tình trạng của các mạch máu não.

Bác sĩ Trần Đình Hoàng